

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Інститут еволюційної екології
Національної академії наук України»**

**ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, працівників та
здобувачів освіти
Державної установи «Інститут еволюційної екології
Національної академії наук України»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Державної установи
«Інститут еволюційної екології

Національної академії наук України»

Протокол № 05 від 30 серпня 2022 р.

Набуває чинності з «01» вересня 2022 р.

Київ 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. директора

ДУ «Інститут еволюційної

екології НАН України»

Василь БУДЖАК

«30» серпня 2022 р.

I. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових та здобувачів освіти (далі – Положення) розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу»; постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 №261 (зі змінами), «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 №44 (зі змінами), «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 №1197; «Про затвердження Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації» від 26.08.2022 №897; наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13.12.2021 №1359, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.01.2022 за №28/37364; Статуту Державної установи «Інститут еволюційної екології Національної академії наук України» (далі – Інститут) та інших нормативно-правових актів.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Положення розроблено з метою розвитку вищої освіти та науки в Україні відповідно до національних пріоритетів і світових стандартів через забезпечення та покращення якості вищої освіти та фундаментальних і прикладних наукових досліджень в Інституті.

1.2. Положення регулює діяльність наукових, науково-педагогічних, працівників та підготовку здобувачів освіти в Інституті.

Положення визначає основні вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та наукової (творчої) діяльності Інституту під час навчання, викладання, реалізації досліджень.

1.3. Положення спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень учасників освітнього процесу на основі дотримання принципів і норм професійної етичної поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності Інституту, підтримки високої культури академічної доброчесності, запобігання її порушенню.

II. Дотримання принципів академічної доброчесності

2.1. Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- 2) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- 3) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

2.2. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими, педагогічними працівниками Інституту передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методи, методики і результати досліджень, джерела використаної та власну освітню і наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти і наукового ступеня доктора наук;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти і наукового ступеня доктора наук передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання, ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- самостійне виконання поточних письмових робіт, дисертацій.

III. Запобігання порушенням академічної доброчесності

3.1. Інститут вживає заходів для ознайомлення здобувачів освіти, наукового ступеня доктора наук із поняттями та вимогами академічної доброчесності через включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення окремих лекцій, семінарів, тренінгів, індивідуальних

консультацій тощо.

3.2. Особи, які набули статус здобувачів освіти, наукового ступеня доктора наук та нові працівники Інституту беруть на себе зобов'язання дотримуватись академічної доброчесності та протягом двох місяців з моменту зарахування на навчання / прийняття на роботу підписують Декларацію про академічну доброчесність (Додатки 1, 2).

3.3. Підписавши Декларацію про академічну доброчесність учасник освітнього процесу підтверджує, що він ознайомлений з цим Положенням.

3.4. Запобігання академічному плагіату у кваліфікаційних роботах, наукових дослідженнях, дисертаціях, публікаціях учасників освітнього процесу полягає у здійсненні автоматизованої перевірки за допомогою спеціалізованих програмних засобів, що використовуються в Інституті, на наявність текстових збігів та експертної оцінки щодо відсутності / наявності академічного плагіату.

3.4.1. Проходження обов'язкової автоматизованої перевірки дисертацій аспірантів / докторантів Інституту контролюють наукові керівники / наукові консультанти; завідувачі відділів, експерти, рецензенти, відповідальні за підготовку здобувачів ступеня доктора філософії / наукового ступеня кандидата, доктора наук, публічних презентацій наукових результатів дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та їх обговорення, проведення попередніх експертиз докторських дисертацій, підготовку висновків про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертацій; голови та члени разових спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора філософії; голови та вчені секретарі спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора наук.

3.4.2. Проходження обов'язкової автоматизованої перевірки наукових, навчально-методичних праць тощо, які рекомендуються до друку / оприлюднення в мережі Інтернет, контролюють завідувачі відділів, вчений секретар Інституту;

3.4.3. Проходження автоматизованої перевірки наукових періодичних видань Інституту (друкованих та електронних) контролюють головні (випускові) редактори / відповідальні секретарі видань.

3.5. Заходами з попередження порушень академічної доброчесності є проведення заходів для учасників освітнього процесу щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації у разі використання оприлюднених ідей, розробок, тверджень, відомостей при підготовці наукової (творчої) продукції, об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів освіти Інституту тощо.

3.6. Для розгляду атестаційних матеріалів науково-педагогічних працівників Інституту – здобувачів вчених звань професора і доцента, відповідний структурний підрозділ готує висновок, в якому відображається дотримання претендентом на присвоєння вченого звання академічної доброчесності.

IV. Порушення вимог академічної доброчесності

4.1. Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Відповідно до п. 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44 (зі змінами), не вважається самоплагіатом використання здобувачем своїх наукових праць у тексті дисертації без посилання на ці праці, якщо вони попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані здобувачем в анотації дисертації;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погрозу, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

V. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

5.1. Учасники освітнього процесу Інституту несуть відповідальність за порушення академічної доброчесності відповідно до вимог законодавства України.

5.2. За порушення академічної доброчесності наукові, науково-педагогічні працівники Інституту можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого

звання;

- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів, зокрема вченої ради Інституту, спеціалізованих вчених рад Інституту чи займати визначені законом посади;

- позбавлення можливості здійснювати наукове керівництво аспірантами / наукове консультування докторантів;

- позбавлення можливості викладати дисципліни навчального плану підготовки докторів філософії.

5.3. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти, наукового ступеня доктора наук Інституту можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;

- повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої освітньо-наукової програми;

- відрахування з Інституту;

- відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;

- відмова у присудженні ступеня доктора філософії / наукового ступеня доктора наук без права повторного захисту дисертації;

- позбавлення ступеня доктора філософії, наукових ступенів кандидата і доктора наук у порядку, передбаченому законодавством.

5.4. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем освіти при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю чи під час атестації здійснює викладач/екзаменаційна комісія.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю викладач зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення директора.

У разі встановлення екзаменаційною комісією факту порушення академічної доброчесності під час проходження здобувачем освіти атестації складається відповідний протокол із рішенням про оцінку "F".

5.5. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при написанні ним дисертаційної роботи, наукових статей тощо здійснює науковий керівник.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності науковий керівник зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення завідувача відділу та директора Інституту.

5.6. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем ступеня доктора філософії / наукового ступеня доктора наук, зокрема щодо оригінальності дисертації та наукових публікацій, в яких висвітлено

наукові результати дисертації, при публічній презентації наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії та її обговорення / попередній експертизі дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук та підготовці висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здійснюють завідувач кафедри, де здійснюється публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії та її обговорення / попередня експертиза дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук та експерти.

У разі виявлення фактів порушення здобувачем академічної доброчесності у дисертації та/або наукових публікаціях завідувач відділу, експерти зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про факт порушення наукового керівника / наукового консультанта здобувача, директора та заступника директора з наукової роботи. Така дисертація не рекомендується до захисту, надається негативний висновок.

5.7. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем ступеня доктора філософії / наукового ступеня доктора наук, зокрема щодо оригінальності дисертації та наукових публікацій, при атестації, публічному захисті дисертації здійснюють голови та члени (рецензенти, опоненти) разових спеціалізованих вчених рад з присудження ступеня доктора філософії; голови, вчені секретарі, члени спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора наук.

Виявлення спеціалізованою вченою радою (разовою / докторською) порушення здобувачем академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, є підставою для відмови у присудженні ступеня доктора філософії / наукового ступеня доктора наук без права повторного захисту дисертації.

Вчена рада Інституту може скасувати рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії у зв'язку з виявленням у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації незалежно від строку, що минув після присудження разовою радою ступеня доктора філософії.

5.8. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими працівниками при рекомендації видань до друку здійснюють завідувачі відділів, рецензенти (експерти) різних рівнів, голова та секретар вченої ради Інституту.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при рекомендації рукопису до друку на етапі відділу рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт завідувача відділу, голову та вченого секретаря вченої ради Інституту.

5.9. Контроль і відповідальність за дотриманням норм академічної доброчесності авторами публікацій у наукових періодичних виданнях Інституту здійснюють головні редактори, заступники головних редакторів, та відповідальні секретарі редакційних колегій видань.

Виявлення порушення академічної доброчесності у поданих рукописах є підставою для відмови у друку.

VI. Комісія з питань академічної доброчесності

6.1. Із метою дотримання академічної доброчесності в Інституті створюються постійно діюча комісії з питань академічної доброчесності, склад якої затверджується розпорядженням директора.

6.2. Повноваження комісій з питань академічної доброчесності Інституту:

- розглядати заяви щодо порушення академічної доброчесності, здійснювати їх аналіз та готувати відповідні висновки;
- залучати до експертизи фахівців із відповідної галузі знань, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- готувати пропозиції щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності Інституту;
- інші повноваження відповідно до вимог законодавства України та нормативних актів Інституту.

6.3. Організаційною формою роботи комісії є засідання, яке вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше ніж 2/3 її членів.

6.4. Засідання комісії веде її голова, за його відсутності – заступник. Повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні тощо здійснює секретар.

6.5. На засідання комісії запрошується особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. Про дату, час і місце проведення засідання особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, попереджається щонайменше за два дні.

6.6. Комісія надає можливість особі, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, ознайомитися з матеріалами щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них зауваження, надати усні та/або письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень.

6.7. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні.

6.8. За результатом проведеного засідання комісія готує висновок щодо підтвердження чи спростування факту порушення академічної доброчесності. За умови підтвердження факту порушення академічної доброчесності у висновку зазначаються пропозиції щодо вживання відповідних заходів. Особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, ознайомлюється з висновком комісії. Висновок подається директору Інституту для подальшого розгляду і прийняття рішення.

VII. Порядок подання апеляції та її розгляд

7.1. У разі незгоди з висновком комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності.

7.2. Апеляція подається особою, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, у триденний термін після дати отримання

висновку комісії Інституту для ознайомлення.

7.3. В апеляції учасник освітнього процесу зазначає:

- персональну інформацію заявника (ПІБ, контактний телефон, електронна адреса, назва структурного підрозділу, спеціальність, курс) та викладає суть питання;
- рішення, що оскаржується;
- пояснення того, в чому полягає неправомірність рішення та обґрунтування заперечень;
- опис матеріалів і документів, які додаються за потреби.

7.4. Апеляція розглядається протягом місяця з дня її надходження.

7.5. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, на засіданні Апеляційної комісії формується відповідний висновок. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні членів Апеляційної комісії.

Рішення Апеляційної комісії щодо розгляду апеляційної заяви може бути оскарженим у судовому порядку.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
наукового, науково-педагогічного працівника
Державної установи «Інститут еволюційної екології
Національної академії наук України»

Я, що нижче підписався(лась), як член академічної спільноти Інституту,

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури Інституту, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Інституту.
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність моєї роботи і завдає шкоди колегам та репутації Інституту.
- Запобігати та протидіяти проявам порушення академічної доброчесності представниками інститутської громади.
- Не надавати неправомірну допомогу у професійній та науковій діяльності.
- Використовувати лише достовірні джерела інформації, не вдаватися до фальсифікації чи фабрикування даних.
- Не плагіювати (у т. ч., не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не користуватися неправомірною вигодою, не вимагати і не брати хабарів.

УСВІДОМЛЮЮ,

що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Інституту згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

ПІБ (повністю)	
Структурний підрозділ	
Посада	
Науковий ступінь	
Вчене звання	

Дата _____

Підпис _____

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
здобувача освіти
Державної установи «Інститут еволюційної екології
Національної академії наук України»

Я, _____,

ПІБ (повністю)

як член академічної спільноти Інституту, підписуючи цей документ,

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури Інституту, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись загальнолюдськими нормами людяності й моралі, нормами законодавства України, етичними вимогами до професійної, освітньої та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Інституту.
- Не брати участь у діяльності, яка пов'язана з нечесністю (не підроблювати та не використовувати підроблених документів, що стосуються навчання; не списувати та не використовувати шпаргалки чи інші підказки під час форм контролю).
- Не плагіювати (не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність мого навчання.
- Не пропонувати та не надавати членам академічної спільноти Інституту неправомірну вигоду.

УСВІДОМЛЮЮ, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Інституту згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

Структурний підрозділ: _____

Курс, група / рік навчання: _____

Спеціальність _____

Дата _____

Підпис _____